

Úvodník 2020/XV/1

Jana Dlouhá

Envigogika 15 (1) – Úvodník /Editorial

Published/ Publikováno 30. 12. 2020

DOI: [10.14712/18023061.614](https://doi.org/10.14712/18023061.614)

Vážení přátelé, příznivci Envigogiky,

Na přelomu roku znovu silně vnímáme, jak se všechno zrychluje.

Pouze Envigogika v roce 2020 zpomalila. Na rozdíl od předchozích let jsme připravili pouze jedno číslo.

Utěšujeme se, že tato pomalost je přednost, pokud je spojena s pečlivostí, a právě tou chceme přispívat do všeobecně se stupňujícího publikačního ruchu. Naším dlouhodobým cílem je udržet slow-publishing, takové trochu rukodělné nakládání s metodickými úvahami a názory našich autorů, jež nám laskavě svěřili. Zůstáváme jejich laskavými průvodci, ve vzájemné důvěře procházíme spolu s nimi procesem publikování, nastavujeme vztahy vstřícné pozornosti s recenzenty a všemi dalšími, kdo mají k textu co říci. Jsme malým (stále se zmenšujícím) ostrůvkem v moři hodnocení, uznaných výsledků, budování sfér vlivu – drobných vítězství a ztrát na bojišti moci, která se nyní rozpíná i do okruhu našich sdílených myšlenek a složitě dojednaných východisek vědeckého poznání. Hrozí, že je ovládne. My tuhle hru ale chceme hrát podle pravidel, která si (vědecká i ta obecně lidská) pravda zaslouží.

Co je totiž pomalé: růst, zrání, vývoj druhů, ... Čtení jedné knihy od začátku do konce; proces učení, pokud má vést k vnitřní proměně. Láska a vztahy, které přinášejí trvalou hodnotu (i když trvalé samy o sobě nebývají). A taky psaní – to, které si složitě utváří vztah k popisované skutečnosti.

Co je naproti tomu rychlé: krize, zánik, smrt, ... Úspěch, když závisí na oblíbě a přízni davu. Zázračné vyléčení beze změny zvyklostí, zbohatnutí bez práce. Náhodné štěstí, výhra v hazardu. A co tvorba? Může rychle vzniknout i to, co potom přetrvá – bez přípravy, jen na základě okamžitého vnuknutí?

My zde pokládáme vznik za pouhý vnější projev dlouhodobě běžících procesů: přemýšlení, dialogu, vzájemného kritického posuzování. Do těchto procesů se spolu s Envigogikou aktivně zapojujeme, což ostatně můžete i vy. Například se tentokrát nad [textem Mikuláše Huby](#) zamyslet, jak se za posledních 30 let vyvinula ochrana přírody na Slovensku, jakou roli v tom hráli jednotliví aktéři (a co na to řekla slovenská veřejnost), a k čemu to nakonec vedlo. Uvažovat spolu s [Evou Pechočiakovou Svitačovou a Tomášem Pechočiakem](#) o tom, jak může myšlení budoucích ekonomů formovat kromě jiného koncept ekogramotnosti. O tvorbě odborných textů dostupných online, a možnostech jejich využití ve vysokoškolské výuce vypovídá široce pojatá [analýza kvality otevřených vzdělávacích zdrojů](#) (prováděná na zdrojích Univerzity Karlovy); jsou zde představeny fungující wikisystémy využívané s větším či menším zájmem například lékaři, přírodovědci, nebo filosofové a knihovníky. Základem pro využití tématu odpovědné spotřeby ve vzdělávání na nižších stupních pak může být článek [Udržitelná spotřeba a životní styl jako vzdělávací téma](#); představuje vzdělávací cíle, které by učitelé měli sledovat, pokud chtějí (spolu se svými žáky a studenty) působit na společenské změny dosažitelné v běžném životě každého z nás. Učitelům mohou sloužit i další texty z kategorie inspiračních – [Plytvání potravinami ve školních jídelnách](#) autora Zdeňka Taláčka, a dvě (stručné a podrobnější)

rešerše Moniky Janákové: [Krajina k ochutnání](#) týkající se regionální kuchyně a léčitelství, či přehled [současných metod zážitkové pedagogiky ve vzdělávání dospělých v zahraničí](#).

Představme si nyní svět, kde všichni vsadí na rychlý úspěch a vzájemně se v této víře podporují. Sdílejí snadno dosažené výsledky, poskytují si navzájem adekvátní odměny. Ochota investovat do výjimečnosti či alespoň jinakosti všeobecně klesá, vždyť naopak zájem mnohých je mírou uznávaného přínosu. Kvantita nahrazuje kvalitu a v nastalém shonu, snaze naplnit očekávání, uniká cosi podstatného. Mezery, které si uvědomuje stále méně lidí, se ovšem rychle plní náhražkami. Není už jasné, co nahrazují, a vlastně o to ani nejde. Všichni jsou zahlceni (předměty, informacemi), a kdesi nad hlavami klinkají rolničky, že to je konečně svět dostatku. Otevírá bezpočet nových možností – jen ne tu jedinou. Být sami sebou a hledat si svou vlastní cestu a vyjádření.

Envigogika se pokouší tuto příležitost již 15 let přinášet. I proto nevstupujeme do běžných komerčních vztahů a za svou práci nepožadujeme žádnou odměnu. Na začátku jsme nastudovali pravidla, jak správně publikovat, a přijali etické závazky. Těmi se řídíme a jinak zůstáváme nezávislí – s jediným cílem, a tím je prošlapávat cestu tomu, co je nové. A co by se jinde třeba neuplatnilo. Až do toho spolu s námi nepůjdete, až cílem nebude samo sdělení, ale jen jeho impakt, pak tady pro vás už nebudeme. Už teď jsme ale vděční za ty společně strávené roky, i za debatu, která se na našich stránkách postupně rozvinula.

Co si přát do nového roku 2021? Zpočátku budeme šetřit energii, nabírat síly; víme, že to budeme potřebovat. Možná svět bude ještě zpomalený, může se ale najednou zrychlit ještě více – tak, aby dohonil všechny ztráty. Netušíme, ve kterém z těchto dvou případů bychom se mohli ztratit, a který naopak bude příležitostí k novému rozvoji. Možná to ale necháme na vás. V tomto případě můžete klidně hlasovat perem, vlastně klávesnicí. Psát, zůstat v kontaktu, „on board“. Za všechny vaše podněty, výzvy, i nové texty budeme rádi – a dle svých sil se jim budeme (co nejlépe, a samozřejmě i nejrychleji) věnovat.

Už teď se na ně těšíme

Jana a Jirka Dlouzí

Za redakci Envigogiky